

speciaal de Is-
rakoren en tot
rijls bij Mozes
zelfs niet ge-
ren noemt —
eerstgeborenen
1:9) Met die
gunstigheid je-
bovendien en
eming-tot-zoon
waartoe de
art 2).

n de ver-
oelt Paulus de
lechtige woor-
lerijdsche sti-
met Abraham
in de Schrift
het verbond

éenerzijds, dat
welke in het
Joden heeft
roote deel van
in het eeuwige
in de moeilijk-

op het feit, dat
aan al de
van Paulus
het nu, dat
leten niet tot
in woord niet?

ren. We kun-
schenken, dat
a worden. En
dan alleen aan
nd toe. Alleen
de verbonden
uëlieten. Maar
God dan alle
rom geeft Hij
ijdenis en
telfde ver-

volgende week.
C. V.

ulgentiam erga
vim adoptionis
promissio con-

ennibus verbis
n, nemque foe-

LIJK LEVEN

en om dat ge-
verkiezing fun-
51, 147, hoe-
dat een fun-
dan een oor-
el aan.

RSCHERPEN,
menschen vast-
leggen we: par-
n", of „bron“
il op schër-
welbewust
eens Gomarus
den zwaksten
op zijn werken,
G. Zult zien,
ding aankomt,
betekenissen
aal niets meer
taak", zoo, als
wordt aange-

gen het woord
rigens niet in
s aangehouden
at zeggen, wat
verstaan wil
ken, of ik met
m.

ere uitspraak
rd, den term,

tonem probatio-
tum essentiale,
a, forma, finis,
erder gaan we:
e pro occasione
de apohmal, of
arismel); causa
hice causa im-
cidens accipitur
ntis aliquod ab
e tantum ante-

„oorzaak“ vastleggen; want dan kan het zijn, dat
hij die het gebruikt, het verkeerd opvat, en dan
strijdt met den INHOUD der belijdenis; en, dat wie
het afwijst, juist daarmee den inhoud der confessie
scherper veilig stelt tegen misvatting van later tijd.

Dit is maar een voorbeeld, dat ik expres even noem,
omdat een belangstellend en gewaardeerd broeder me-
erover aansprak. Als Calvijn van God als „fons“
spreekt, zet ik, zoolang hij losweg spreekt, mijn naam
eronder. Als Plotinus het doet, zeg ik, met Calvijn:
dank u wel, dat teeken ik nooit.

Zoo kan het ook hier zijn.

Het is niet goed, elkaar op een WOORD te vatten,
in nādere formulierenbinding. Het is alleen goed,
te vragen, of een woord, dat een tijdgenoot gebruikt,
goed uitgelegd, zich laat verbinden met de oude
belijdenis als formulier van eenigheid. Want anders
jagen we de kerk, die God vergadert, met theolo-
gen stokken uit elkaar. Dat is gauwer gedaan,
dan men zelf wil. Zie maar de misère van Kalamazoo
1924, en van Utrecht 1944.

Een klein symptoom van de aanwezigheid van dit
gevaar — lees niet meer in mijn woorden, dan er
in staat — zie ik daar, waar coll. Hoeksema zegt:
die voorrede van de Statenvertaling kwam NA de dordt-
sche synode, maar het is wel meer gebeurd, dat NA
een goeie synode er afval kwam; het argument zegt
mij — Hoeksema — dus niets. Wil coll. Hoeksema het
hebben, dan zal ik hem bewijzen, dat óók al in de
Schriftelijke Conferentie, dus vóór de dordtsche sy-
node, er van voorwaarden in het verbond door de ge-
reformeerde partij gesproken is. Wil hij het hebben,
dan zal ik hem aantoonen, dat ook in de Acta
der dordtsche synode zelf van voorwaarden her-
haaldelijk gesproken is. En dat daar fel tegen
elke conditie-leer gevochten is, zoo vaak men condi-
tie opvatte in REMONSTRANTSCHEN zin (nl.
zoo, dat geloof en bekeering tot grond, of bewegende
en laatste of „eerste“ oorzaak van de zaligheid of de
verkiezing genomen worden; of ook, zóó, dat God af-
hankelijk gemaakt wordt van den met vrijen wil toe-
gerusten mensch, op wien God netjes wachten moet,
„kijkende“, of hij wel zoo vriendelijk wil zijn, te ge-
looven). Maar ook, dat in die Acta even gerust, en
welgemoed, en vroolijk, gesproken is vóór een gere-
formeerde conditie-leer, nl. zóó, dat God het
éene niet geeft zonder het andere,
terwijl Hij intusschen zoowel van het éene als het an-
dere de fontein is, de genadige Beschikker en
Schenker. Dat hangt dan weer samen met het feit, dat
Hij mij aanspreekt, zonder voorspelling-
gen te doen aangaande mijn toekomst, maar des te
meer mij aan zijn belóften bindt, welke nooit
zonder eisch tot mij komen.

Vandaar dan ook, dat eenzijdig Dordtsche Leerre-
gels, I, 9, veroordeelen elke opvatting, dat de
verkiezing zou geschied zijn UIT VOORAFGEZIEN
geloof, of geloofsgehoorzaamheid, of een andere hoe-
danigheid, die een vooruitgeziene (!) OORZAAK OF
CONDITIE zou zijn, vooraf gevorderd in den
nog te verkiezen mensch (eligendo, gerun-
divum). Terwijl anderzijds daarnaast, I, 10, be-
leden wordt, dat de causa (binnen Gods eigen diep-
ten) der verkiezing (dat besluit) Zijn welbehagen
is; en dat zij niet daarin bestaat, dat God uit alle
„mogelijke“ condities (nominalistisch!) bepaalde kwa-
liteiten of handelingen van den mensch heeft VER-
KOREN (uitgezoekt) tot een CONDITIE van de za-
ligheid. Daar gaat het over Gods besluit; en dat
besluit is VRIJ, volkomen vrij. Hij kiest, en
verwerpt, zonder aan iets gebonden te zijn. Hij ver-
kieft onvoorwaardelijk, en HIJ VERWERPT OOK
onvoorwaardelijk. Misschien wordt in de hitte van den
m.i. vrij machteloos door sommigen gevoerden strijd
dit laatste voorbij gezien.

Maar dezelfde belijdenis zegt óók, dat de belófte
(!) komt MET (cum) het BEVEL van geloof en
bekeering.

Van de verkiezing, die verborgen is, en
onvoorwaardelijk, volkomen vrij, stappen we hier
óver op het SPREKEN en AANSPREKEN Gods;
daarin gaat Hij óns nu teekenen, waartóe HIJ ons
verkoren heeft, en welke de WEG is, waar-
langs de verkorene komt tot, en verze-
kerd wordt van: de zaligheid. Het is Gods
VRIJHEID, dat Hij de B niet geeft zonder de A, en
de C niet zonder de B, en de D niet zonder de C. Maar
NU Hij eenmaal die volgorde stelde tusschen A, B,
C, D, enz., nu zijn WIJ daaraan gebonden, met eerbie-
dige erkenning overigens, dat Hij nóg vrij blijft, b.v.
ten aanzien van de kleine kinderen, die Hij wegneemt
naar zijn raad, eer ze een A van een B en een B van
een C en een C van een D kunnen onderscheiden.

Het is b.v. ZIJN vrije wil geweest, dat een man die
trouwen wil, niet maar mág, doch MOET zeggen: ik
word geen vader van een kind, tenzij er een vrouw is,
die moeder ervan worden wil; want die VOORWAAR-
DE stelde God mij, en Hij belófdde Adam verme-
nigvuldiging van zijn geslacht onder deze
VOORWAARDE. Bindt die man nu God
in zijn vrijheid? Geen sprake van;
als hij gereformeerd is, weet hij, dat God machti-
g is, uit Maria een zoon te roepen, die geen „vader“
heeft, en uit steenen kinderen te verwekken; of Hij
nu „stof“ neemt van den prillen paradijsgrond, dan
wel „steenen“ van bij den Jordaan, — Hij IS vrij, ik mag
niet zeggen, dat Hij in zijn KEUS, en in ZIJN keus,

aan eenige conditie gebonden is
in het produceeren van menschen. Christus wist in de
woestijn óók wel, dat God uit steenen kinderen kon
verwekken, en uit steenen brood. De duivel zegt dan
ook tot Hem: doe het toch, dat is toch goeie,
orthodoxe theologie, dat God VRIJ is,
onvoorwaardelijk kan doen wat Hij wil? Maar Chris-
tus zei tot Satan: zeker, HIJ is vrij, maar IK NIET!
Hij heeft Mij als knechtelijken mensch
gezegd: de mensch zal hij brood alleen niet leven, maar
bij alle parool, d.w.z. alle telkens en telkens weer als
„bijkomende“, en voor menschen GESTELDE voor-

PSALM 103.

(Vertaling N.B.G.)

Loof, loof den HEER — zijn heil'gen naam zij
[d'eere,

en al wat in mij is, o loof den HEERE,
die al uw ongerechtigheid vergeeft,
vergeet geen weldaad, die Hij heeft bewezen,
van alle krankheid zal Hij u genezen,
verlossen van de groeve, dat gij leeft.

Hij kroont u met zijn goedertierenheden,
Hij zal u met barmhartigheid bekleeden,
die met het goed' uw ziel verzadigd heeft.
Mijn ziel zal 's HEEREN groeten naam verhoogen,
die 't leven, tot den ouderdom gebogen,
een nieuwe jeugd als van een arend geeft.

De HEERE, die u aan den dood ontrukte —
Hij doet gerechtigheid aan de verdrukten
en Mozes maakte Hij zijn weg bekend.
Hij toonde Israels kinderen zijn daden,
barmhartig is de HEERE, vol genade,
Hij, die in gunst ons lot lankmoedig wendt!).

Niet altoos zal de HEERE met ons strijden,
niet eeuwig zal Hij toornen, dat wij lijden;
Hij doet ons niet naar onze zond' en kwaad,
vergelde ons niet naar 't onrecht, dat wij deden,
maar machtig zijn zijn goedertierenheden,
zoo hoog als boven d' aard de hemel staat.

Zijn goedertierenheid zal ons vertroosten!).
Zooner het West verwoerd is van 't Oosten,
heeft Hij ons overtreden weggedaan.
De HEER' ontfermt zich over wie Hem vreezen,
gelijk een vader zal Hij voor hen wezen,
als zij tot Hem, hun God en toevlucht gaan!).

Zijn goedertierenheid is rijk en machtig
en dat wij stof zijn is de HEER gedachtig.
Hij kent het zwakke maaksel van zijn kind.
De sterveling — als 't gras zijn al zijn dagen,
een bloem des velds — wie zal haar plaats nog
als zij verdord is in den zomervind? [vragen

In eeuwigheid zal over wie Hem vreezen
de goedertierenheid des HEEREN wezen
en voor kindskind'ren zijn genad' en recht,
voor hen, die al de dagen hunner jaren *)
't verbond met Hem behouden en bewaren,
en blijde doen wat Zijn bevel hun zegt.

Des HEEREN troon is boven 't aardsch gewemel
in eeuwigheid gevestigd in den hemel!).
zijn koningschap heerscht over 't wereldronde.
Looft, engelen, sterke heiden, looft den HEERE,
gij, die zijn woord volvoert, die met begeeren
blijft luist'ren naar het spreken van zijn mond.

Looft, loof den HEERE, al zijn legermachten.
Zij, die Hem dienen en zijn wil volbrachten —
dat zij Hem loven nu en 't allen tijd!
Looft, al zijn werken, looft uw God en HEERE.
aan alle plaatsen, waar Hij wil regeren.
Loof, loof den HEER, mijn ziel, in eeuwigheid! *)

A. v. B.

- 1) Ps. 126: 4.
- 2) Ps. 119: 76.
- 3) Spr. 14: 26.
- 4) Ps. 90: 10.
- 5) Ps. 45: 7.
- 6) Ps. 30: 13.

waarde van een den zegen, en de voedingskracht be-
vele n d machtsbevel van God.

En zóó staat het óók hier.

Dezelfde Dordtsche Leerregels, die van een uit „mo-
gelijke“ voorwaarden gekózen voorwaarde tot
zaligheid als GEKOZEN uit een MOGELIJKHEDEN-
REEKS, die God zou binden, geen zier wil weten (I,
10), heeft toch erkend, dat God in vrijheid be-
páalde, dat er ordinaarlijk, d.w.z. bij opgroei-
ende menschen, geen zaligheid zal komen zonder voor-
afgaand geloof, een vrucht van zijn verkiezing (I, 12).
Die vruchten zijn AANGEWEZEN („gedesigneerd“)
in het geopenbaarde Woord (I, 12). Daarin KOMT de
belofte met bevel.

Niet daarvóór, zoodat het bevel achteraan
komt sukkelen.

Niet daarna, zoodat de belofte achteraan komt
hinken.

Doch daarmEE, zoodat die beide als een eenheid op
me af komen marcheren, recht op den man af. Alleen
in de eenheid van die twee, onafscheidelijk verbonden,
heb ik mijn God ontmoet, en geen abstraherenden

„theoloog“. Zóó dat ik dat weten kan. Want Hij ZEL
me: zóó kom Ik sprekend op u af; belofte MET be-
vel, bevel MET belofte (II, 5).

Binnen den kring dus van Gods SPREKEN is het
beloofde GOED gebonden aan de voorwaarde
van aanvaarding van het goed.

Is dat Remonstrantsch?

Nonsens.

Want óók die aanvaarding is weer ge-
geven; ook zij is inhoud der belófte.

Is het remonstrantsch, te zeggen: ik krijg een hor-
loge, op voorwaarde, dat ik geen stelletje randjes en
schroefjes en veertjes in handen krijg?

Voorwaarde voor een ding is, dat het niet in deelen
of fragmenten gescheiden is. Voorwaarde voor den
avond is, dat het morgen zal zijn geweest. Voorwaar-
de voor de zaligheid is de zaligheid van mijn geloof.
Voorwaarde voor A is A. Voorwaarde voor alles al
wat in dat alles opgesloten ligt.

Dus: géén verdienende conditie (I, 9).

En géén een uit een aanwezige mogelijkhedenreeks,
waaraan God gebonden zou wezen, door Hem dan maar
gekozen conditie (I, 10).

En géén gepreëquireerde, God bindende conditie
(I, V. d. D., 4) (idem 5) (I, 9).

En géén veranderde conditie (I, V. d. D., 7).

En géén contingente conditie (I, V. d. D., 7).

Maar wél: een gesigneerde conditie (I,
12; II, 5), waaraan ik mij te houden
heb, zooals Christus in de woestijn, zooals die man
die vader worden wil naar de nu eenmaal door God
vrij daartoe gestelde ordinantie.

Zooals de bijbel zegt: die Mij eeren, zal
Ik eeren.

Het is nóg kleiner kunstje te zeggen: Heynsiaansch.
strantsch.

Het is nóg klein kunstje te zeggen: Heynsiaansch.

Maar het is doodgewoon bijbelsch, al weet ik,
dat iedere remonstrantsche domi-
nee over dien tekst met genoegen
zal willen preeken. HET KOMT DAN
JUUST OP DE NADERE ONDERSCHIEDING AAN.

Pas op, zou ik allen en mijzelf willen raden, dat ge
u niet vastbijt in eenige „theologie“. Er is geen
vrijgemakke theologie, er is ook
geen protestantsche, gereformeer-
de theologie, al spreekt een classis daarvan,
ik begrijp niet, met welke vrijmoedigheid.

Vraag mij: of wat ik zeg, met de belijdenis strijdt.
Vraag me niet, of wat ik zeg, er met zooveel woorden
in staat. Ik neem aan te bewijzen, dat heel wat in The
Standard Bearer, precies zooals in mijn eigen boeken,
te lezen valt, dat niet staat in de belijde-
nis. Maar dat toch goed gereformeerd is. En dus in
den grond, zakelijk, er wel degelijk in staat. Gelijk die
gereformeerde voorwaardenleer zakelijk er
heusch in staat.

K. S.

Maria, de moeder van onzen Heere Jezus Christus (VI)

IV. NAZARETH EN BETHLEHEM.

Ongeveer drie maanden is Maria bij Zacharias en
Elisabeth gebleven. Er is verschil van meening of zij
de geboorte van Johannes heeft afgewacht. Godet
meent van wel. „Hoe zou men de uitdrukking drie
maanden niet in verband brengen met de zes
maanden van vs 36 en daaruit de conclusie trek-
ken, dat Maria haar verblijf heeft verlengd tot op het
beslissende, voor Elisabeth en haarzelf zoo gewichtige
oogenblik der geboorte van Johannes? Hoe lang had
zij niet onbekend moeten blijven met dit feit als zij
weinig dagen te voren naar huis was terugge-
keerd?“).

Grijdanus is van het tegenovergestelde gevoelen.
„(Maria bleef) tot den tijd, dat Johannes geboren zou
worden; vgl. vs 26. Dat Maria niet langer bleef, laat
zich licht verklaren. Johannes' geboorte bracht voor
Elisabeth niet alleen veel arbeid en zorg mee, maar
deed ook allerlei menschen tot haar komen, verwan-
ten en buren (vs 58 v.v.) die Maria in haar omstan-
digheden beter deed te vermijden“).

Van Zacharias en Elisabeth keert Maria weer terug
naar Nazareth. Wat haar daar overkomt is van be-
teekenis voor haar plaats in de heilsgeschiedenis. Tot
dusver heeft de figuur van Maria nog steeds in het
licht gestaan. Tot dusver is het Woord nog steeds
zoet in haar mond geweest. Maar zie, reeds gaat een
aanvang nemen wat later Simeon heeft voorzgd.
„Een zwaard zal door uw ziel gaan“ (Luc. 2:35).
Bij haar terugkeer naar Nazareth begint voor Maria
het lijden. Het Woord wordt bitter in de buik.

Zij heeft aan Jozef niet kunnen zeggen, wat haar
van Godswege is overkomen. Nu het aan Jozef dui-
delijk wordt bij haar terugkeer, dat zij zwanger is,
wil hij haar niet meer tot vrouw hebben.

„Door Jozef's achterdocht te verhalen, laat de
Evangelist uitkomen, dat voor den later opgekomen
laster der Joden over Maria en Jezus' geboorte wel
een zekere aanleiding bestond..... In de verborgen-
heid en onbewijsbaarheid van Christus' wonderbare

1) a.w. I, p. 65.

2) a.w. I, p. 71.